

PRACE NAUKOWE

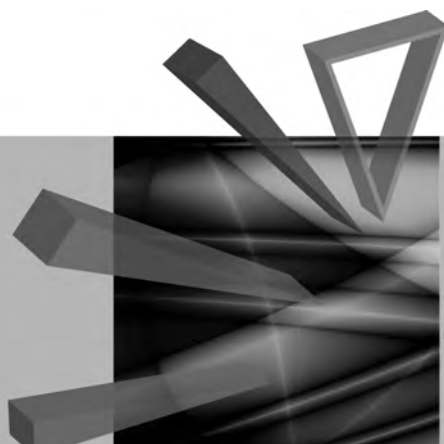
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

305

Ekonomia

Redaktorzy naukowi

Magdalena Rękas

Jerzy Sokołowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2013

Redaktor Wydawnictwa: Aleksandra Śliwka
Redakcja techniczna i korekta: Barbara Łopusiewicz
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2013

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-382-3

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: Wykorzystanie analizy czynnikowej do oceny rozwoju społeczno-gospodarczego w skali lokalnej	15
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: Ekonomia wirtualnych światów – tendencje rozwoju	24
Tomasz Bernat: Egzogeniczne determinanty dominacji rynkowej na przykładzie Poczty Polskiej SA	37
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Wybrane determinanty kształtujące współpracę innowacyjną przedsiębiorstw przemysłowych z jednostkami PAN i szkołami wyższymi na terenie Polski Północno-Zachodniej	50
Agnieszka Bretyn: Wybrane aspekty jakości życia młodych konsumentów w Polsce	62
Grzegorz Bywalec: Transformacja gospodarcza a regionalne zróżnicowanie ubóstwa w Indiach	73
Magdalena Cyrek: Determinanty zatrudnienia w usługach tradycyjnych i nowoczesnych – analiza regionalna	83
Sławomir Czech: Czy wokół państwa opiekuńczego toczy się jeszcze spór o wartości?	95
Sławomir Czetwertyński: Możliwości poznawcze prawa Metcalfe’a w określaniu wartości ekonomicznej sieci komunikacyjnych	108
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Polityka i strategia rozwoju Unii Europejskiej w koncepcji ekonomii zrównoważonego rozwoju	118
Karolina Dreła: Zatrudnienie nietypowe	129
Paweł Drobny: Ekonomia personalistyczna jako próba reorientacji ekonomii	142
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Koszty bankructwa państwa	154
Małgorzata Gasz: Unia bankowa – w poszukiwaniu nowego paradygmatu na europejskim rynku bankowym	163
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Zmiana struktury dochodów w Polsce w relacji kapitał–praca z uwzględnieniem sektorów gospodarki narodowej	174
Anna Golejewska: Innowacje i sposoby ich pomiaru na poziomie regionalnym	184
Mariusz Grębowiec: Zachowania nabywcze konsumentów na rynku usług bankowych w świetle badań	195

Urszula Grzega: Oszczędności i zadłużenie polskich gospodarstw domowych.....	207
Jarosław Hermaszewski: Sytuacja finansowa gminy a wybory bezpośrednie w gminach. Wstęp do badań.....	218
Elżbieta Jantóń-Drozdowska, Maria Majewska: Wpływ globalizacji na wzrost poziomu specjalizacji w międzynarodowej wymianie handlowej..	228
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Możliwości oddziaływania na wzrost gospodarczy poprzez kontrolę poziomu ryzyka kredytowego w bankach przy wykorzystaniu systemów sztucznej inteligencji.....	240
Renata Jedlińska: Atrakcyjność inwestycyjna Polski – wybrane aspekty.....	252
Andrzej Jędruchniewicz: Inflacja jako cel polityki pieniężnej NBP.....	264
Michał Jurek: Wykorzystanie analizy duracji i wypukłości w zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej.....	276
Sławomir Kalinowski: Znaczenie eksperymentu w metodologii nauk ekonomicznych.....	287
Teresa Kamińska: Struktura branżowa bezpośrednich inwestycji zagranicznych a kryzys finansowy.....	299
Renata Karkowska: Siła oddziaływania czynników makroekonomicznych i systemowych na wielkość globalnej płynności.....	311
Anna Kasprzak-Czelej: Determinanty wzrostu gospodarczego.....	323
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: Analiza wpływu polityki stóp procentowych EBC na stabilność sektorów bankowych w wybranych krajach strefy euro – wnioski z kryzysu.....	334
Iwona Kowalska: Rozwój badań z zakresu ekonomii edukacji w paradygmacie interdyscyplinarności nauki.....	348
Ryszard Kowalski: Dylematy interwencjonizmu w czasach kryzysu.....	358
Jakub Kraciuk: Kryzysy finansowe w świetle ekonomii behawioralnej.....	370
Hanna Kruk: Rozwój zrównoważony w Regionie Morza Bałtyckiego na przykładzie wybranych mierników w latach 2005-2010.....	380
Kazimierz W. Krupa, Irmina Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Kapitał intelektualny jako akcelerator nowej ekonomii (tablice korelacyjne, pracownicy kluczowi).....	391
Anna Krzysztofek: Normy i standardy społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw.....	401
Krzysztof Kubiak: Transakcje w procesie przepływu wiedzy w świetle nowej ekonomii instytucjonalnej.....	413
Paweł Kulpaka: Model konsumpcji permanentnej M. Friedmana a keynesowskie funkcje konsumpcji – empiryczna weryfikacja wybranych teorii na przykładzie Czech.....	423
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: Rola kontroli zarządczej w procesie zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego.....	434
Natalia Mańkowska: Konkurencyjność instytucjonalna – wybrane problemy metodologiczne.....	445

Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Percepcja zaangażowania przez adeptów zarządzania – szansą czy ograniczeniem dla współczesnych firm	457
Jerzy Mieszaniec: Innowacje nietechnologiczne w przedsiębiorstwach przemysłowych sektora wydobywczego	469
Aneta Mikula: Ubóstwo obszarów wiejskich w krajach Unii Europejskiej – demografia i rynek pracy	481
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Wartość publiczna a legitymizacja	492
Janusz Myszczyński: Wykorzystanie koncepcji <i>social savings</i> w określeniu wpływu sektora kolejowego na wzrost gospodarczy Niemiec w początkach XX w.	500
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Zmiany w polityce handlowej Unii Europejskiej na początku XXI wieku	513
Anna Niewiadomska: Wydłużanie okresu aktywności zawodowej osób starszych w Polsce	524
Mariusz Nyk: Przeciętne wynagrodzenie a sytuacja na rynku pracy – przypadek województwa łódzkiego	536
Monika Pasternak-Malicka: Przesłanki ruchów migracyjnych Polaków z obszaru województwa podkarpackiego w kontekście kryzysu gospodarczego wywołanego kryzysem <i>subprime</i>	547
Jacek Pera: Budowa nowej architektury regulacyjnej w Europie jako element zarządzania ryzykiem niestabilności finansowej – rozwiązania pokryzysowe. Próba oceny i wnioski dla Polski	559
Renata Pęciak: Kryzysy w gospodarce w interpretacji Jeana-Baptiste’a Saya	573
Czesława Pilarska: Współczesny kryzys gospodarczy a napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych do Polski	584
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innowacyjna nauka a źródła jej finansowania	601
Adriana Politaj: Pomoc publiczna na subsydiowanie zatrudnienia w Polsce i w wybranych krajach Unii Europejskiej	617
Marcin Ratajczak: Odpowiedzialny biznes w aspekcie osiągniętych korzyści ekonomicznych na przykładzie przedsiębiorstw agrobiznesu	628
Magdalena Rękas: Dieta w krajach Unii Europejskiej i czynniki wpływające na jej poziom – przegląd wybranych badań	638
Włodzimierz Rudny: Rozwiązania zintegrowane w modelach biznesowych	653
Krzysztof Rutkiewicz: Pomoc publiczna na działalność badawczo-rozwojową i innowacyjność przedsiębiorstw w polityce konkurencji Unii Europejskiej w latach 2004-2010	663
Katarzyna Skrzyszewska: Konkurencyjność krajów Regionu Morza Bałtyckiego w świetle międzynarodowych rankingów	675
Tadeusz Sporek: Ewolucja i perspektywy grupy BRICS w globalnej gospodarce	684

Aleksander Surdej: Inwestycje w szkolenia zawodowe w świetle teorii ekonomicznej.....	695
Piotr Szajner: Wpływ zmienności kursu walutowego na międzynarodową konkurencyjność polskiego sektora żywnościowego	706
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: Problem skuteczności i efektywności decyzji menedżerskich w firmie w zakresie formułowania i wdrażania strategii	716
Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polska gospodarka internetowa – stan i perspektywy	729
Monika Utzig: Aktywa finansowe gospodarstw domowych a koniunktura gospodarcza	744
Agnieszka Wałęga: Nierówności dochodowe w kontekście przystąpienia Polski do Unii Europejskiej	754
Grzegorz Wałęga: Wpływ spowolnienia gospodarczego na zadłużenie gospodarstw domowych w Polsce	766
Grażyna Węgrzyn: Formy zatrudnienia pracowników w Unii Europejskiej – aktualne tendencje	778
Barbara Wieliczko: Krajowa pomoc publiczna w UE w okresie obecnego kryzysu.....	790
Artur Wilczyński: Znaczenie kosztów alternatywnych w rachunku ekonomicznym gospodarstw rolnych	802
Renata Wojciechowska: Wieloznaczności językowe współczesnej ekonomii	813
Jarosław Wojciechowski: Ewolucja koncepcji funkcjonowania rynku w społecznej nauce Kościoła Katolickiego.....	823
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: Znaczenie lokalnych grup działania w budowaniu kapitału społecznego na obszarach wiejskich.....	834
Grażyna Wolska: Kodeksy etyczne jako instrument poprawnych relacji między podmiotem gospodarczym a konsumentem.....	844
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Ekonomiczno-społeczne konsekwencje reklamy w segmencie leków OTC	853
Gabriela Wronowska: Oczekiwania pracodawców wobec absolwentów szkół wyższych w Polsce jako przykład bariery wejścia na rynek pracy... ..	861
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Źródła i bariery ciągłości wdrażania innowacji przez polskie przedsiębiorstwa.....	872
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Instytucjonalna struktura rynku pracy w Polsce	884
Małgorzata Zielenkiewicz: Upodabnianie się krajów pod względem poziomu dobrobytu w procesie integracji europejskiej	895
Mariusz Zieliński: Demografia i aktywność zawodowa ludności a poziom bezrobocia w Unii Europejskiej.....	907
Jerzy Żyżyński: Gospodarka jako spójny system strumieni pieniądza a problem racjonalności pakietu fiskalnego.....	917

Summaries

Mieczysław Adamowicz, Paweł Janulewicz: The use of factor analysis for the assessment of socio-economic development on the local scale.....	23
Ewa Badzińska, Jakub Ryfa: The economy of virtual worlds – trend of development	36
Tomasz Bernat: Exogenous determinants of market dominance – Polish Post case	48
Agnieszka Brelik, Marek Tomaszewski: Selected determinants forming innovative partnership of traditional industrial companies with units of Polish Academy of Sciences and universities in north-western Poland.....	61
Agnieszka Bretyn: Selected aspects of quality of life of young consumers in Poland	72
Grzegorz Bywalec: Economic transformation and regional disparity of poverty in India.....	82
Magdalena Cyrek: Determinants of employment in traditional and modern services – regional analysis	94
Sławomir Czech: Is the welfare state’s dispute over values still alive?	107
Sławomir Czetwertyński: Cognitive possibilities of Metcalfe’s law in defining the economic value of communication networks	117
Małgorzata Deszczka, Marek Wąsowicz: Policy and development strategy in the European Union in the conception of economics of sustainable development	128
Karolina Dreła: Untypical employment.....	141
Paweł Drobny: Personalist economics as an attempt at economics reorientation	153
Małgorzata Gajda-Kantorowska: Costs of sovereign default.....	162
Małgorzata Gasz: Bank Union – in search of a new paradigm on the European banking market.....	173
Małgorzata Gawrycka, Anna Szymczak: Change of income framework in capital-labour scheme in Poland, including the sector of national economy	183
Anna Golejewska: Innovations and the way of their measure at the regional level.....	194
Mariusz Grębowiec: Purchasing behavior of consumers on banking service market in the light of research	206
Urszula Grzega: Savings and debt of Polish households.....	217
Jarosław Hermaszewski: Financial situation of a commune vs. local elections. Introduction to the study	227
Elżbieta Jantón-Drozdowska, Maria Majewska: The impact of globalization on a higher specialization level in international exchange of goods ...	239
Tomasz Jasiński, Agnieszka Ścianowska: Banks’ possibilities of influencing macroeconomic growth by the use of neural network systems in the credit risk control	250

Renata Jedlińska: Investment attractiveness of Poland – selected issues	263
Andrzej Jędruchniewicz: Inflation as a target of monetary policy of NBP ...	275
Michał Jurek: Use of duration and convexity analysis in interest rate risk management.....	286
Sławomir Kalinowski: The role of the controlled experiment in the methodology of economy	298
Teresa Kamińska: Economic activity structure of foreign direct investment and financial crisis	310
Renata Karkowska: The impact of macroeconomic and systemic factors on the global liquidity	322
Anna Kasprzak-Czelej: Determinants of economic growth	333
Krzysztof Kil, Radosław Ślusarczyk: The analysis of influence of the ECB interest rates' policy on a stability of bank sectors in selected countries of the eurozone – conclusions from the crisis.....	347
Iwona Kowalska: Development of research in the field of economics of education within the paradigm of interdisciplinarity of science	357
Ryszard Kowalski: The dilemmas of interventionism in times of crisis	369
Jakub Kraciuk: Financial crises in the light of behavioural economics.....	379
Hanna Kruk: Sustainable development in the Baltic Sea Region based on chosen indices in years 2005-2010	390
Kazimierz W. Krupa, Irmína Jeleniewska-Korzela, Wojciech Krupa: Intellectual capital as an accelerator of the new economy (correlation tables, key employees)	400
Anna Krzysztofek: Norms and standards of social responsibility in enterprises	412
Krzysztof Kubiak: Transactions in the flow of knowledge in the light of new institutional economics	422
Paweł Kulpaka: M. Friedman's permanent consumption model and Keynesian consumption functions – empirical verification of selected theories on the example of Czech.....	433
Justyna Łukomska-Szarek, Marta Włóka: The role of management control in management process of local self-government units.....	444
Natalia Mańkowska: Institutional competitiveness – selected methodological issues	456
Joanna Mesjasz, Martyna Michalak: Understanding the engagement by management adepts – a chance or a limitation for contemporary business	468
Jerzy Mieszaniec: Non-technological innovations in the industrial enterprises of mining sector.....	480
Aneta Mięka: Poverty of rural areas in the European Union member states – demography and labor market	491
Grażyna Musialik, Rafał Musialik: Public value and legitimacy	499

Janusz Myszczyzyn: Use of social savings concept in defining the role of railway sector on the economic growth in Germany in the early twentieth century	512
Aleksandra Nacewska-Twardowska: Changes in trade policy of the European Union at the beginning of the twenty-first century	523
Anna Niewiadomska: Extending the period of professional activity of the elderly in Poland	535
Mariusz Nyk: Average salary and the situation on the labour market – case of Łódź Voivodeship	546
Monika Pasternak-Malicka: Reasons form migration of Poles from Subcarpathian Voivodeship in the context of the economic crisis caused by the subpreme crisis	558
Jacek Pera: Construction of a new regulatory architecture in Europe as an element of financial instability risk management – post-crisis solutions. Attempt of assessment and implications for Poland.....	572
Renata Pęciak: Crises in the economy in the interpretation of Jean-Baptiste Say	583
Czesława Pilarska: The contemporary economic crisis and foreign direct investment inflow into Poland	600
Elżbieta Pohulak-Żołędowska: Innovations in science and their financial sources	616
Adriana Politałaj: State aid for subsidizing of employment in Poland and in selected countries of the European Union	627
Marcin Ratajczak: Responsible business in the context of economic benefits gained on the example of agribusiness enterprises.....	637
Magdalena Rękas: Fertility rate in the European Union states and factors influencing the rate – review of selected surveys	652
Włodzimierz Rudny: Solution-based business models.....	662
Krzysztof Rutkiewicz: State aid for Research & Development & Innovation activities of enterprises in the European Union’s competition policy in the period 2004-2010.....	674
Katarzyna Skrzyszewska: Competitiveness of the Baltic Region countries in the context of international rankings	683
Tadeusz Sporek: Evolution and perspectives of BRICS group in the global economy.....	694
Aleksander Surdej: Investments in VET programmes: framework for an economic analysis	705
Piotr Szajner: The impact of exchange rated volatility on the competitiveness of Polish food sector on international markets	715
Stanisław Ślusarczyk, Piotr Ślusarczyk, Radosław Ślusarczyk: The problem of efficacy and effectiveness in the formulating and implementing of strategy decision making process	728

Sylwia Talar, Joanna Kos-Łabędowicz: Polish Internet economy – current state and future perspectives	743
Monika Utzig: Households’ financial assets and economic prospect.....	753
Agnieszka Wałęga: Income inequality in the context of accession of Poland to the European Union	765
Grzegorz Wałęga: Impact of economic slowdown on households’ debt in Poland	777
Grażyna Węgrzyn: Employment forms in the European Union – current trends.....	789
Barbara Wieliczko: State aid in the European Union in the period of the current crisis.....	801
Artur Wilczyński: The impact of opportunity costs on farms profitability.....	812
Renata Wojciechowska: Linguistic ambiguities of contemporary economics	822
Jarosław Wojciechowski: Evolution of free market concept in social teaching of the Catholic Church.....	833
Agnieszka Wojewódzka-Wiewiórska: The significance of local action groups in formation of social capital in rural areas	843
Grażyna Wolska: Ethical codes as a tool of correct relations between a firm and a consumer	852
Joanna Woźniak-Holecka, Mateusz Grajek, Karolina Sobczyk, Kamila Mazgaj-Krzak, Tomasz Holecki: Marketing of OTC medicines in Poland on the example of television advertising	860
Gabriela Wronowska: Expectations of employers towards graduates of universities in Poland as an example of barriers to enter the labor market	871
Anna Wziętek-Kubiak, Marek Pęczkowski: Sources and barriers of persistence of innovation of Polish manufacturing companies	883
Alfreda Zachorowska, Agnieszka Tylec: Institutional structure of the labor market in Poland	894
Małgorzata Zielenkiewicz: Convergence of the countries in terms of social welfare in the process of European integration	906
Mariusz Zieliński: Demography and economically active population vs. the level of unemployment in the European Union.....	916
Jerzy Żyżyński: Economy as a consistent system of money flows vs. the issue of fiscal pact rationality	931

Renata Jedlińska

Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA POLSKI – WYBRANE ASPEKTY

Streszczenie: Celem niniejszego artykułu jest pokazanie konkurencyjności polskiej gospodarki na arenie międzynarodowej przy wykorzystaniu różnorodnych wskaźników konkurencyjności międzynarodowej. Pozycja konkurencyjna danego państwa na płaszczyźnie międzynarodowej jest ściśle związana z atrakcyjnością kraju dla inwestorów zagranicznych.

Słowa kluczowe: konkurencyjność międzynarodowa gospodarki, atrakcyjność inwestycyjna, BIZ.

1. Wstęp

Charakterystyczną cechą gospodarki światowej jest pogłębiający się proces jej umiędzynarodowienia i przechodzenia do wyższego jego etapu, jakim jest globalizacja. Oznacza to wzrost liczby, a zarazem stopnia intensywności powiązań gospodarczych pomiędzy poszczególnymi krajami, regionami i przedsiębiorstwami¹.

Zmiany warunków rynkowych i charakter współczesnej konkurencji międzynarodowej wymagają często reorientacji dotychczasowych strategii, w tym: rozwężenia ekspansji na rynki zagraniczne w formie BIZ. Uwarunkowane jest to wieloma czynnikami – zewnętrznymi oraz wewnętrznymi. Inwestycje zagraniczne stanowią kluczowy element globalizacji. Prywatyzacja, liberalizacja i stabilizacja stanowią najważniejsze, w skali makro, czynniki sprzyjające inwestycjom zagranicznym.

2. Atrakcyjność inwestycyjna a konkurencyjność

Według Międzynarodowego Instytutu Rozwoju Zarządzania (IMD), międzynarodowa konkurencyjność gospodarki jest to zdolność do tworzenia większego dochodu (bogactwa) z dostępnych zasobów i osiąganie wyższej efektywności gospodarowania w porównaniu z konkurentami na rynkach światowych².

¹ J. Rymarczyk, *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2004, s. 32-36.

² J. Bossak, *Międzynarodowa konkurencyjność gospodarki kraju i przedsiębiorstwa. Zagadnienia teoretyczne i metodologiczne*; S. Bukowski, *Konkurencyjność międzynarodowa krajów Unii Europejskiej*.

Zjawiska, które mają wpływ na konkurencyjność gospodarki, to: spadek znaczenia przemysłu dla rozwoju gospodarki połączony ze wzrostem znaczenia usług, zmniejszenie liczby osób zatrudnionych w rolnictwie przy jednoczesnym zwiększeniu jego wydajności, zmniejszenie znaczenia surowców (przejście do materiałooszczędnych technik wytwarzania), wzrost znaczenia kosztu kapitału i jego efektywnego wykorzystania, wzrost znaczenia innowacji, technologii i informacji, mały popyt wewnętrzny w niektórych krajach, który jest jedną z przyczyn spowolnienia gospodarczego, łączenie się państw w ugrupowania integracyjne.

W aspekcie makroekonomicznym kraje, które dążą do poprawy swojej pozycji konkurencyjnej, powinny przestrzegać tzw. dziesięciu złotych zasad konkurencyjności, opracowanych przez IMD. Zgodnie z tymi zasadami kraje powinny³: stworzyć stabilny i przejrzysty system legislacyjny, pracować nad elastyczną strukturą gospodarki, która jest w stanie szybko przystosować się do zmieniających się warunków rynkowych w gospodarce światowej, inwestować w infrastrukturę, zarówno tradycyjną, jak i technologiczną, popierać wzrost oszczędności ludności oraz narodowych inwestycji, promować eksport, a jednocześnie zapewnić dobre warunki dla przyciągania inwestycji zagranicznych, zapewnić dobrą jakość oraz przejrzystość funkcjonowania rządu i administracji, utrzymywać właściwe relacje pomiędzy wysokością płac, produktywnością a opodatkowaniem, niwelować różnice społeczne oraz wzmocnić klasę średnią, intensywnie inwestować w edukację, zwłaszcza w ciągłe doskonalenie siły roboczej, poprzez dofinansowywanie różnego rodzaju szkoleń, czerpać jak najwięcej korzyści z procesów globalizacji w gospodarce światowej, zachowując jednocześnie pożądane przez społeczeństwo narodowe systemy wartości⁴.

Prawidłowa ocena konkurencyjności gospodarki danego kraju będzie zależała od takiego doboru zbioru cech, które najlepiej opisują dynamikę, skalę i warunki udziału tego kraju w handlu światowym oraz poziom i tempo zmian popytu wewnętrznego. Proces weryfikacji i doboru możliwie najbardziej efektywnych narzędzi wpływających na wzrost konkurencyjności powinien być rozpatrywany przy uwzględnieniu kilku uwarunkowań⁵.

skiej a kształtowanie się kursu euro; J. Misala, *Istota i mierniki międzynarodowej konkurencyjności gospodarki w świetle teorii wymiany międzynarodowej*, [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, pod red. nauk. J. Bossaka, W. Bieńkowskiego, Instytut Gospodarki Światowej, Kolegium Gospodarki Światowej SGH, Warszawa 2001; *The World Competitiveness Yearbook 1995*, IMD Lausanne, World Economic Forum Geneva.

³ J. Rymarczyk, *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2005, s. 287.

⁴ A. Zielińska-Głębocka, *Podstawowe koncepcje i determinanty konkurencyjności*, [w:] *Konkurencyjność przemysłowa Polski w procesie integracji z Unią Europejską. Teoria, praktyka, polityka*, pod red. A. Zielińskiej-Głębockiej, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000, s. 11-13.

⁵ E. Maślak, *Innowacyjność gospodarki jako czynnik warunkujący międzynarodową przewagę konkurencyjną w kontekście integracji Polski z Unią Europejską*, [w:] *Procesy przystosowawcze w polskim handlu zagranicznym w kontekście członkostwa w Unii Europejskiej*, red. nauk. J. Schroeder, materiały konferencyjne, 26-27 września 2000 roku, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2000, s. 186-187; <http://www.imd.ch> z 2003-06-04.

Po pierwsze, te same instrumenty mogą inaczej oddziaływać na sferę realną w krajach o ukształtowanej gospodarce rynkowej, a inaczej w krajach, w których ten system jest w trakcie powstawania. Po drugie, skuteczność poszczególnych instrumentów zależy od istniejących pomiędzy krajami różnic kulturowych, instytucjonalnych, religijnych. Po trzecie, skutkiem zachodzących w gospodarce światowej procesów globalizacji jest utrata części suwerenności ekonomicznej na rzecz transnarodowych korporacji. Po czwarte, kraje należące do ugrupowań ekonomicznych muszą stosować się do pewnych ograniczeń, np. kraje aspirujące do UE muszą spełniać kryteria z Maastricht.

Dobór odpowiednich instrumentów, oceniających międzynarodową konkurencyjność, nie może polegać na kopiowaniu rozwiązań stosowanych w innych krajach i nie może uwzględniać jedynie interesów danego kraju, ale musi uwzględniać uwarunkowania wewnętrzne oraz miejsce danego kraju w gospodarce światowej i wynikające stąd procesy globalizacyjne. Innowacyjność odgrywająca kluczową rolę we wzroście międzynarodowej konkurencyjności może być także rozpatrywana z punktu widzenia jej powiązań z globalizacją. Należy przy tym podkreślić, że oba zjawiska są skomplikowanymi procesami, co wynika z jednej strony m.in. z zakresu i zróżnicowania stopnia globalizacji, społeczno-kulturowych uwarunkowań tego procesu, czynników hamujących i wpływających na rozwój globalizacji, a z drugiej np. z uwarunkowań narodowych systemów innowacji, polityki innowacyjnej, stanu nauki i techniki w danym kraju. Innowacyjność nie jest czynnikiem, który implikuje rozwój procesów globalizacyjnych i zapewnia gospodarce wysokie miejsce w rankingu globalizacji, ale odpowiednia polityka innowacyjna przyczynia się niewątpliwie do przyspieszenia globalizacji⁶.

Z przeprowadzonych analiz dotyczących polskiej gospodarki wynika, że różnice między Polską a przodującymi krajami są nawet kilkudziesięciokrotne i nie są to jedynie różnice ilościowe, ale także bardzo istotne różnice jakościowe⁷. Jak wynika z corocznych raportów World Competitiveness, oceniających gospodarki najważniejszych krajów na podstawie ok. 300 wskaźników podzielonych na 8 grup czynników istotnych dla oceny konkurencyjności, Polska zajmowała w latach 2000-2011 miejsce około 46⁸. Niska pozycja polskiej gospodarki znajduje również potwierdzenie w rankingu „Financial Times”, dotyczącym poziomu dziedzin gospodarki opartych na wiedzy, Polska zajmuje wśród 25 państw OECD 23 pozycje (dla porównania Węgry znalazły się na 6, Czechy na 21)⁹. Pozycja Polski w rankingu konkurencyjno-

⁶ S. Pangsy-Kania, *Innowacyjność polskiej gospodarki na tle procesów globalizacyjnych w gospodarce światowej*, [w:] *Regionalizacja i globalizacja w gospodarce światowej*, pod red. J. Rymarczyka, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2003, s. 178-185.

⁷ M. Błoński, *Miejsce Polski w międzynarodowym rankingu konkurencyjności gospodarek*, [w:] *Międzynarodowa konkurencyjność Polski i Rosji*, red. M. Lipiec-Zajchowska, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000, s. 130.

⁸ IMD World Competitiveness Yearbook, różne wydania.

⁹ R. Wilczyński, *Okresowa ocena koniunktury w gospodarce światowej*, www.mofnet.gov.pl z 2003.06.02.

ści znacznie spadła, jest to niepokojące i wskazuje na konieczność priorytetowego potraktowania tego zagadnienia.

Z kolei zgodnie z danymi Światowego Forum Ekonomicznego konkurencyjność polskiej gospodarki spadła w omawianym rankingu z miejsca 41 w roku 2001 na miejsce 56 w roku 2008¹⁰. Na podstawie przedstawionych danych można stwierdzić, iż międzynarodowa konkurencyjność polskiej gospodarki często oceniana jest negatywnie, co znajduje potwierdzenie w zajmowanym przez Polskę miejscu w międzynarodowych rankingach. Decydujące dla takiego stanu rzeczy są kwestie związane m.in. z niedostatecznym rozwojem eksportu, rosnącą stopą bezrobocia, relatywnie niskim poziomem oszczędności gospodarstw domowych, ze wzrostem korupcji. Podkreśla się również spadek nakładów na naukę i edukację, a w szczególności na badania i rozwój. Teza biorąca pod uwagę innowacyjność gospodarki jako podstawowe źródło jej wzrostu gospodarczego oraz determinantę awansu w międzynarodowym rankingu konkurencyjności nabiera poważnego wymiaru problemowego, jeżeli przeanalizujemy stan innowacyjności polskiej gospodarki. Niska konkurencyjność polskich przedsiębiorstw, sektorów gospodarki i kraju wynika z nieuświadomienia znaczenia potencjału innowacyjnego¹¹.

Analiza konkurencyjności gospodarki w ujęciu międzynarodowym wymaga także ukazania atrakcyjności poszczególnych krajów dla bezpośrednich inwestorów zagranicznych. Napływ inwestycji bezpośrednich (BIZ) ze względu na wiele pozytywnych aspektów, jakie się z nimi wiążą, uznawany jest za ważną determinantę konkurencyjności¹².

Polska jako potencjalne miejsce lokalizacji inwestycji zagranicznych zajmuje w światowych rankingach wysoką pozycję. Jak wynika z raportu „European Attractiveness Survey 2011” firmy Ernst & Young, w 2010 r. Polska zajęła trzecie miejsce w Europie pod względem liczby miejsc pracy stworzonych dzięki BIZ, a siódme pod względem liczby realizowanych nowych projektów inwestycyjnych¹³. Jednak relatywnie wysoka pozycja w rankingu nie znajduje odzwierciedlenia w zaawansowaniu inwestycji w porównaniu z innymi krajami w tym regionie. Z raportu Rady ds. Bezpieczeństwa Inwestycji Europejskich¹⁴ wynika, iż BIZ w Polsce są opóźnione

¹⁰ <http://www.imd.ch> z dnia 2007-08-23.

¹¹ M. Błoński, *Miejsce Polski w międzynarodowym rankingu konkurencyjności...*, s. 127.

¹² E. Mączyńska, *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Światowe i lokalne czynniki dynamizujące*, „*Ekonomista*” 1999, nr 1-2, s. 88-90; P. Glikman, *Kontrowersje wokół kapitału zagranicznego w Polsce*, „*Gospodarka Narodowa*” 2000, nr 11-12, s. 56-70; C. Pilarcka, *Foreign Direct Investment in Poland. Benefits and Dangers in the Context of Poland's Integration with the European Union*, *Argumenta Oeconomica Cracoviensia*, Cracow University of Economics, Cracow 2001, nr 1, s. 7-25; A. Limański, *Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na gospodarkę kraju przyjmującego*, „*Przegląd Organizacji*” 2003, nr 3 oraz *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia*, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy RM, Raport nr 46, Warszawa 2005.

¹³ Raport European Attractiveness Survey 2011, dostęp: 08.01.2012.

¹⁴ Raport Rady ds. Bezpieczeństwa Inwestycji Europejskich „Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce są opóźnione w porównaniu z regionem”, 26.04.2011.

w porównaniu z innymi krajami w tym regionie. Polska ma mniej BIZ w stosunku do PKB niż inne kraje Europy Środkowo-Wschodniej, a problemy Polski są związane nie tylko z ekonomią, ale także z niewłaściwym zarządzaniem¹⁵. Czynniki, które mają wpływ na to, gdzie inwestują międzynarodowi przedsiębiorcy, to przede wszystkim wymagania prawne, wiarygodność systemu prawnego, a także odpowiednie rozwiązywanie sporów pomiędzy inwestorami a państwem przyjmującym. Światowe Forum Ekonomiczne przyznało Polsce niemal ostatnie miejsce w rankingu krajów OECD, jeśli chodzi o przejrzystość, wydajność i neutralność przepisów prawnych dotyczących rozstrzygania sporów pomiędzy firmami, a Bank Światowy odnotował spadek w reputacji Polski jako kraju, który zapewnia wiarygodny system prawny. Taki rozwój sytuacji doprowadził do znacznego spowolnienia w nowych bezpośrednich inwestycjach międzynarodowych firm.

Raport opublikowany we wrześniu br. przez IBM Global Business Services potwierdza fakt, iż Polska jest atrakcyjnym krajem dla inwestycji zagranicznych. Polska zajęła siódme miejsce na świecie pod względem liczby projektów inwestycyjnych zrealizowanych w 2007 r., podczas gdy w roku 2006 nie było jej w pierwszej 15. Nasz kraj sklasyfikowany został także na trzecim miejscu pod względem ogólnej liczby projektów w Europie, po Wielkiej Brytanii i Francji. Tylko te trzy kraje znacząco zwiększyły liczbę inwestycji. Pod względem inwestycji produkcyjnych w Europie Wschodniej, gdzie ogółem w roku 2007 zrealizowano 148 projektów, Polska zajęła pierwsze miejsce. Większość inwestycji w Polsce to projekty produkcyjne, a badania i rozwój plasują nasz kraj na 12 pozycji. W Polsce kapitał zagraniczny w znacznej mierze rekompensuje występujące niedobory wewnętrznych źródeł akumulacyjnych i stanowi ważne dodatkowe źródło finansowania inwestycji polskich przedsiębiorstw. Dlatego też Polska zainteresowana jest jak największym napływem BIZ i dlatego też podejmowane będą działania prowadzące do eliminowania barier i zapewnienia sprzyjających warunków dla zagranicznych inwestorów.

Jednym z istotnych czynników, wpływających na decyzje inwestorów zagranicznych, dotyczących lokalizacji przedsięwzięć w Polsce, jest fakt, iż polska gospodarka rozwija się dynamicznie. Znaczący udział we wzroście eksportu mają właśnie zagraniczne firmy działające w Polsce. Umocnienie fundamentów makroekonomicznych stwarza przesłankę dla wykorzystania szans płynących z członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Skala dostępnych środków finansowych UE na lata 2007-2013 jest nieporównywalnie większa od tych w okresie 2004-2006, a poszerzające się uczestnictwo Polski w politykach wspólnotowych i wspólnym rynku otwiera przed naszym krajem kolejne szerokie perspektywy. Potwierdzają to również analizy instytucji finansowych i organizacji międzynarodowych¹⁶, odnoszące się pozytywnie do stanu i możliwości rozwoju polskiej gospodarki.

¹⁵ *Biznes Gazeta Prawna*, dostęp: 10.01.2012.

¹⁶ B. Witkowski, *Rola BIZ w kształtowaniu polskiej gospodarki w: Polska. Raport o konkurencyjności 2007. Rola zagranicznych inwestycji bezpośrednich w kształtowaniu przewag konkurencyjnych*, pod. red. A.M. Weresy, SGH, Warszawa 2007, s. 125-130.

Nie bez znaczenia dla podejmowania nowych inwestycji w Polsce są dotychczasowe osiągnięcia i doświadczenia zagranicznych firm, które zainwestowały w Polsce. Dowodem na prawdziwość tej tezy są m.in. badania przeprowadzone przez firmę doradcą KPMG wśród zagranicznych inwestorów, którzy zainwestowali w Polsce w okresie między 2000 a 2010 r. Zdecydowana większość z nich, tj. 84,4%, pozytywnie ocenia efekty swoich inwestycji w Polsce. Niemal 80,0% inwestorów zamierza zwiększyć swoje zaangażowanie kapitałowe w Polsce, z tego 56,3% już w ciągu najbliższego roku¹⁷.

Na podstawie przedstawionych danych nie można jednoznacznie ocenić polskiej gospodarki z punktu widzenia konkurencyjności. Jeśli weźmiemy pod uwagę pozycję konkurencyjną naszego kraju, czyli konkurencyjność typu wynikowego (*ex post*), to ocena Polski na tle innych krajów, np. UE-10, jest pozytywna. Polska osiągnęła w 2007 r. dobre wyniki ekonomiczne, czego wyrazem były wartości podstawowych parametrów makroekonomicznych; pozytywnie na pozycję konkurencyjną Polski oddziaływały również wyniki osiągnięte przez nasz kraj w handlu zagranicznym. Dynamiczny wzrost zarówno eksportu, jak i importu przyczynił się do wzrostu udziału Polski w światowej wymianie handlowej. Na pozytywną ocenę pozycji konkurencyjnej naszego kraju miał także wpływ stopień otwartości polskiej gospodarki na napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych. W 2007 r. Polska znalazła się na pozycji lidera spośród krajów UE-10 pod względem wartości zasobów napływu BIZ do gospodarki. Jeśli natomiast weźmiemy pod uwagę zdolność naszego kraju do konkurowania w długim okresie, czyli konkurencyjność typu czynnikowego (*ex ante*), to Polska na tle krajów UE-10 wypada słabo. Niedostateczne wsparcie przez państwo sfery B+R sprawia, że Polska ma niską zdolność do innowacji. Ponadto istotną barierą wzrostu konkurencyjności w długim okresie jest także niska jakość instytucji publicznych i mała skuteczność rządzenia krajem, zła jakość infrastruktury transportowej oraz otoczenia biznesu. Niska efektywność sądów gospodarczych i egzekwowania praw własności, szerząca się korupcja, nadmierna liczba regulacji oraz długie i skomplikowane procedury przy uruchamianiu działalności gospodarczej¹⁸ – to tylko niektóre czynniki, które ograniczają wolność gospodarczą w naszym kraju, krępując tym samym aktywność i przedsiębiorczość działających w nim podmiotów. Słabą stroną polskiej gospodarki w kontekście zdolności do konkurowania w długim okresie jest także nadmierna regulacja i ochrona oraz mała elastyczność rynku pracy.

Polska, chcąc sprostać konkurencji na rynkach międzynarodowych, musi skutecznie dążyć do likwidacji istniejących barier, ograniczających konkurencyjność

¹⁷ Raport: *Klimat inwestycyjny w Polsce*, wrzesień 2011.

¹⁸ Jak wynika z raportu: *Doing Business*, opracowywanego przez Bank Światowy, oceniającą poszczególne kraje pod względem warunków do prowadzenia działalności gospodarczej, Polska w 2011 r. zajęła 70 miejsce (na 181 krajów), co oznacza poprawę o trzy miejsca w porównaniu z 2010 r. Tak np. uruchomienie działalności gospodarczej w Polsce zajmuje 31 dni oraz wymaga 10 procedur. Z kolei uzyskanie odpowiednich zezwoleń trwa 308 dni i wymaga 30 procedur.

naszego kraju nie tylko w stosunku do rozwiniętych krajów Unii Europejskiej, ale także w stosunku do innych państw. Ponadto potrzeba sprostania konkurencji wymaga zbudowania gospodarki opartej na innowacjach, a nie na niskich kosztach pracy. Nowe metody produkcji sprawiają, że maleje udział kosztów pracy w ogólnych kosztach funkcjonowania firm¹⁹. A zatem jeśli Polska chce być krajem konkurencyjnym w perspektywie długookresowej i jednocześnie chce zmniejszać dystans do wysoko rozwiniętych krajów, musi pobudzić powstanie i rozwój przedsiębiorstw innowacyjnych, a do tego niezbędne jest zwiększenie wydatków na finansowanie sfery B+R, rozwijanie potencjału naukowego, zwiększenie nakładów na edukację oraz rozszerzenie programów umożliwiających podnoszenie kwalifikacji zawodowych²⁰.

3. Atrakcyjność inwestycyjna w oczach obecnych i potencjalnych inwestorów

Polska postrzegana jest przez zagranicznych inwestorów jako kraj atrakcyjny do inwestowania. Dowodem na to jest m.in. wartość BIZ w poprzednich latach, a także duże zainteresowanie inwestycjami w Polsce w ostatnim okresie.

Polska oferuje wyjątkowe szanse biznesowe i inwestycyjne, jest jednym z większych członków UE, przez co postrzegana jest jako kraj ze stabilną sytuacją polityczną, prawną i gospodarczą. Nie bez znaczenia dla europejskich firm jest także bliskość geograficzna, kulturowa, systemu prawnego, a także przyjazne środowisko biznesowe. Kraj ten wyróżnia się wśród innych krajów dużym potencjałem rynku wewnętrznego, potencjałem, jaki daje rynek pracy – relatywnie niewysokie pensje, umiarkowane bezrobocie, wzrost wydajności produkcji, a także stale podnoszone przez Polaków wykształcenie, stwarzają dogodne warunki dla lokowania inwestycji zagranicznych. Firmy inwestujące w specjalnych strefach ekonomicznych korzystają ze znacznych zwolnień podatkowych – podatek (CIT) jest jednym z najniższych w krajach UE. Niezależnie od inwestycji typowo produkcyjnych w tym w dziedzinach najnowszych technologii Polska postrzegana jest także jako interesujący kraj dla tworzenia centrów usług. Te zalety dostrzega coraz więcej zagranicznych inwestorów, tworząc w Polsce centra usług oraz centra badawczo-rozwojowe. Swoje centra usługowe utworzyły w Polsce m.in. takie międzynarodowe koncerny, jak: Philips, General Electric, IBM (lokując w Krakowie pierwsze w Europie Środkowej i Wschodniej laboratorium oprogramowania). Pomysły polskich inżynierów z tych ośrodków są wykorzystywane w informatycznych i telekomunikacyjnych rozwiązaniach Intela, Nokii, Oracle, Simensa, Motoroli, w produktach w dziedzinie pod-

¹⁹ *Praca w Europie Środkowej staje się coraz droższa*, „Rzeczpospolita”, 6.10.2006 oraz *Koszty zatrudnienia w Polsce rosną trzykrotnie szybciej niż w innych krajach UE*, „Gazeta Prawna”, 13.06.2008.

²⁰ J. Misala, S. Bukowski, *Stabilizacja makroekonomiczna w Polsce w okresie transformacji*, „Ekonomista” 2003, nr 5, s. 574.

zespołów samochodowych Delphi. Ośrodki założone w Polsce przez zagraniczne koncerny osiągają dobre rezultaty, których efektem są decyzje o ich powiększaniu.

Chociaż dystans, jaki nas dzieli od zamożnych krajów UE, jest nadal spory, to jednak dzięki mniej odczuwanym skutkom kryzysu i systematycznemu rozwojowi różnica ta się zmniejsza. Położenie Polski w centrum Europy na przecięciu ważnych szlaków komunikacyjnych udogadnia dostęp do rynków Europy Wschodniej i Zachodniej i ułatwieniach w handlu z tym obszarem, a korzystne połączenia lotnicze, drogowe, kolejowe i morskie z głównymi stolicami kontynentu ułatwiają proces logistyczny.

Znaczenie dla inwestorów zagranicznych ma również obecność innych koncernów międzynarodowych w Polsce. Jeżeli ich partnerzy biznesowi już działają na polskim rynku, oni sami także interesują się wejściem na nasz rynek. Warszawa zajęła 5. miejsce w Europie i 12. na świecie pod względem obecności międzynarodowych koncernów. W stolicy Polski działa 150 z 280 gigantów uznanych przez specjalistów CB Richard Ellis za najbardziej międzynarodowych²¹.

Są to jedynie niektóre czynniki decydujące o postrzeganiu Polski przez inwestorów jako miejsca do ulokowania inwestycji. Inwestorzy sprawdzają lokalizację, biorąc pod uwagę 20-30 kryteriów obejmujących zarówno informacje makro, jak i szczegółowe dane dotyczące konkretnych lokalizacji²².

Na podstawie badań i opinii inwestorów zagranicznych można stwierdzić, iż najlepiej w Polsce oceniane są: dostępność wykwalifikowanej siły roboczej, koszty pracy, stabilność polityczna, wielkość rynku UE, współpraca z lokalną administracją.

W ocenie inwestorów poprawa powinna nastąpić w obszarze: jasności i spójności przepisów prawnych, stanu infrastruktury, łatwości rozpoczynania działalności gospodarczej, wysokości obciążeń fiskalnych²³.

4. Bezpośrednie inwestycje zagraniczne

Według danych Narodowego Banku Polskiego w 2010 r. napłynęło do Polski 6,7 mln Euro w formie bezpośrednich inwestycji zagranicznych, a w roku 2009 9,86 mln Euro. Taki stan faktyczny obrazuje spadek w stosunku do poprzedniego roku o 32%. W ciągu pierwszych 10 miesięcy 2011 r. napłynęło do Polski 9 mld Euro inwestycji²⁴.

W porównaniu z rokiem 2007, który był korzystny pod względem wielkości zagranicznych inwestycji bezpośrednich, oznacza to znaczny spadek, gdyż w 2007 r.

²¹ Klimat inwestycyjny w Polsce. Raport z badania zrealizowanego przez TSN Pentor, wrzesień 2011, s. 32.

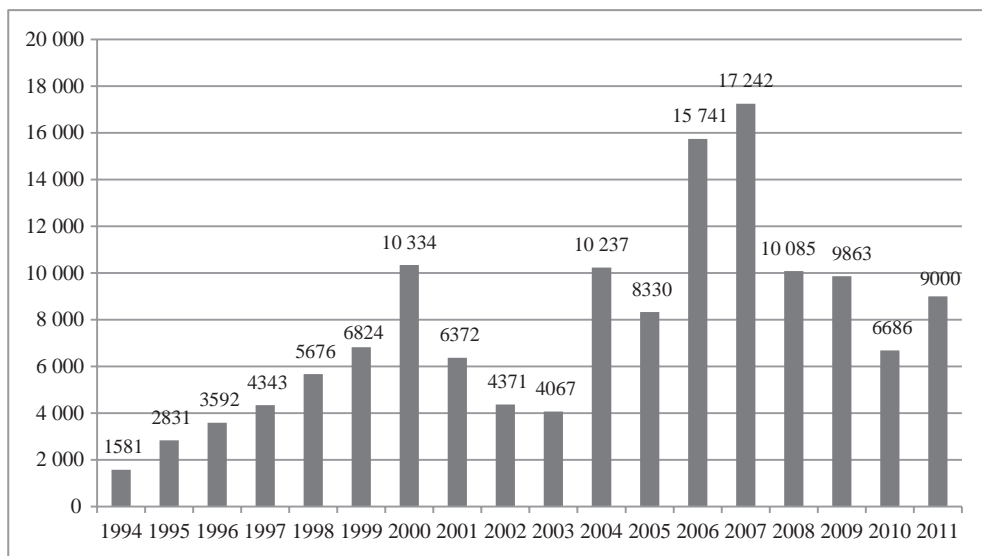
²² Raport Ernst & Young publikowany corocznie na temat atrakcyjności inwestycyjnej w Europie (2011), <http://www.ey.com/GL/en/Issues/Business-environment/2011-European-attractiveness-survey>.

²³ Klimat inwestycyjny w Polsce. Raport z ..., s. 58.

²⁴ Narodowy Bank Polski na podstawie danych [www.paiz.gov.pl]; dostęp 15.11.2011.

wartość ta wyniosła 17,2 mln euro. Z powyższego wynika, iż począwszy od 2007 r., napływ BIZ do Polski systematycznie zmniejszał się²⁵. Pokazano to na rys. 1.

Najwięcej środków napływało z Luksemburga (1945 mln euro), Niemiec (1627 mln euro), Włoch (1020 mln euro), Cypru (843 mln euro), Szwajcarii (510 mln euro), Wielkiej Brytanii (396 mln euro), Szwecji (343 mln euro), Austrii (327 mln euro), oraz Hiszpanii i Portugalii (po 252 mln euro)²⁶.

Rys. 1. BIZ w Polsce w latach 1994-2011 (mln euro)

Źródło: Narodowy Bank Polski na podst. danych [www.paiz.gov.pl].

Należy podkreślić, że napływ BIZ ma wyraźny cykliczny charakter, tzn. ich wielkość silnie zależy od fazy cyklu koniunktury. W okresach dobrej koniunktury gospodarczej w latach 2006-2007 wielkość napływających do Polski BIZ wynosiła 15,7-17,2 mld euro rocznie. Z kolei w okresie spowolnienia gospodarczego, to jest w latach 2008-2009, wielkość ta utrzymywała się na poziomie około 10 mld euro. W konsekwencji relacja inwestycji bezpośrednich do PKB obniżyła się z 5,5% w 2007 r. do około 2,1% w 2010 r. Należy podkreślić, że spadek strumienia BIZ w latach 2008-2010 w stosunku do najlepszego pod tym względem 2007 r. był zjawiskiem światowym, na co miała wpływ awersja inwestorów do ryzyka w konsekwencji kryzysu finansowego. Globalny poziom bezpośrednich inwestycji zagranicznych w 2010 r. był o 40% niższy od najwyższego odnotowanego w 2007 r., a inwestycje

²⁵ www.paiz.gov.pl; dostęp 10.12.2011.

²⁶ Biuletyn Informacyjny Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA (2011), nr 2/2011.

z krajów rozwiniętych zmniejszyły się jeszcze bardziej, stanowiąc zaledwie połowę poziomu z 2007 r.²⁷

Jeśli zaś chodzi o polskie inwestycje bezpośrednie za granicą to według danych UNCTAD stanowiły one wartość 3120 mln euro w 2009 r., tj. 0,35% światowych przepływów kapitałowych z tytułu inwestycji dokonywanych za granicą. Udział ten jest niewielki, ale systematycznie rośnie z roku na rok (w 2005 r. wynosił 0,05%). Świadczy to o tym, że polska gospodarka rozwija się, a także o rosnącym zaangażowaniu polskich przedsiębiorstw w działalność na rynkach zagranicznych, coraz aktywniejszym udziale w globalizującej się gospodarce światowej²⁸.

5. Podsumowanie

Polska jest zainteresowana napływem bezpośrednich inwestycji zagranicznych, które przyczyniają się do modernizacji gospodarki. Osiągnięcie zakładanych celów w tym obszarze wymaga usunięcia istniejących barier i słabości, utrudniających wzmocnienie pozycji Polski na globalnych rynkach. Atrakcyjność inwestycyjna Polski w dłuższej perspektywie czasu powinna opierać się na polityce wzmocnienia ekonomicznych „fundamentów” kraju, przez co rozumie się rozbudowę i unowocześnienie infrastruktury, zwiększenie podaży przeszkolonych pracowników w wyniku odpowiedniej polityki edukacyjnej, osiąganie ekonomicznej i politycznej stabilności oraz poprawę długoterminowych perspektyw wzrostu gospodarczego. Dotychczasowe mocne strony polskiej gospodarki z punktu widzenia przyciągania inwestorów zagranicznych, wynikające ze stosunkowo dużego rynku zbytu, relatywnie niższych kosztów pracy, stosowania zachęt, w tym w specjalnych strefach ekonomicznych, mogą podlegać erozji (np. rosnące koszty pracy) bądź mogą okazać się niewystarczającymi czynnikami zachęty do inwestowania w polskiej gospodarce. Osiągnięcie powyższych celów wymaga w pierwszej kolejności rozważenia wprowadzenia zmian instytucjonalnych, dotyczących wzmocnienia Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, pomagającej inwestorom wejść na polski rynek oraz w najlepszy sposób wykorzystać istniejące możliwości przez nadanie jej autonomicznego charakteru i silniejszej pozycji finansowej.

Instrumenty promujące inwestycje, w tym zachęty inwestycyjne, są skutecznymi środkami ułatwiającymi pozyskiwanie inwestycji, jeśli ich celem jest naprawa niepowodzeń rynkowych, i wykorzystują one silne strony danego państwa w odniesieniu do środowiska inwestycyjnego. Możliwość poprawy klimatu inwestycyjnego w Polsce należy upatrywać przede wszystkim w obniżeniu barier administracyjnych i poprawie jakości rozwiązań prawnych. Szansę dla Polski stanowi oczywiście również rozwój infrastruktury wynikający z napływu środków pomocowych UE, należy

²⁷ Dane Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, http://www.paiz.gov.pl/polska_w_liczbach/inwestycje_zagraniczne.

²⁸ Dane UNCTAD różne wydania.

jednak pamiętać, że analogiczne środki otrzymuje większość państw regionu. Dlatego należy podejmować kroki, które nie tylko zapewnią Polsce utrzymanie pozycji w porównaniu z państwami-konkurentami, ale również jej poprawę. Ponadto niezbędne jest efektywniejsze wykorzystanie dostępnych instrumentów napływu BIZ do Polski, np. zwolnienie z podatku CIT z tytułu działalności na terenie specjalnych stref ekonomicznych. Takie zwolnienia dla przedsiębiorców zachęcają do inwestowania, którego naturalną konsekwencją jest utworzenie nowych miejsc pracy²⁹.

Literatura

Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce. Efekty i zagrożenia, Rada Strategii Społeczno-Gospodarczej przy RM, Raport nr 46, Warszawa 2005.

Biuletyn Informacyjny Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych SA (2011), nr 2/2011. *Biznes Gazeta Prawna*, dostęp: 10.01.2012.

Błoński M., *Miejsce Polski w międzynarodowym rankingu konkurencyjności gospodarek*, [w:] *Międzynarodowa konkurencyjność Polski i Rosji*, red. M. Lipiec-Zajchowska, Wydawnictwo Naukowe Wydziału Zarządzania Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2000.

Dane Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych, http://www.paiz.gov.pl/polska_w_liczbach/inwestycje_zagraniczne.

Glikman P., *Kontrowersje wokół kapitału zagranicznego w Polsce*, „Gospodarka Narodowa” 2000, nr 11-12.

Gruszewska E., Wakuluk I., *Napływ Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych do Polski – szanse rozwoju – scenariusze naprawcze*; zif.wzr.pl.

IMD World Competitiveness Yearbook, różne wydania.

Klimat inwestycyjny w Polsce. Raport z badania zrealizowanego przez TSN Pentor, wrzesień 2011.

Koszty zatrudnienia w Polsce rosną trzykrotnie szybciej niż w innych krajach UE, „Gazeta Prawna”, 13.06.2008.

Limański A., *Wpływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych na gospodarkę kraju przyjmującego*, „Przegląd Organizacji” 2003, nr 3.

Maślak E., *Innowacyjność gospodarki jako czynnik warunkujący międzynarodową przewagę konkurencyjną w kontekście integracji Polski z Unią Europejską*, [w:] *Procesy przystosowawcze w polskim handlu zagranicznym w kontekście członkostwa w Unii Europejskiej*, red. J. Schroeder, materiały konferencyjne, 26-27 września 2000 roku, Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2000.

Mączyńska E., *Bezpośrednie inwestycje zagraniczne. Światowe i lokalne czynniki dynamizujące*, „Ekonomista” 1999, nr 1-2.

Misala J., Bukowski S., *Stabilizacja makroekonomiczna w Polsce w okresie transformacji*, „Ekonomista” 2003, nr 5.

Misala J., *Istota i mierniki międzynarodowej konkurencyjności gospodarki w świetle teorii wymiany międzynarodowej*, [w:] *Konkurencyjność gospodarki Polski w dobie integracji z Unią Europejską i globalizacji*, red. J. Bossak, W. Bieńkowski, Instytut Gospodarki Światowej, Kolegium Gospodarki Światowej SGH, Warszawa 2001.

Narodowy Bank Polski na podstawie danych [www.paiz.gov.pl].

²⁹ E. Gruszewska, I. Wakuluk, *Napływ Bezpośrednich Inwestycji Zagranicznych do Polski – szanse rozwoju – scenariusze naprawcze*; zif.wzr.pl.

- Pangsy-Kania S., *Innowacyjność polskiej gospodarki na tle procesów globalizacyjnych w gospodarce światowej*, [w:] *Regionalizacja i globalizacja w gospodarce światowej*, red. J. Rymarczyk, Wyd. Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu, Wrocław 2003.
- Pilarska C., *Foreign Direct Investment in Poland. Benefits and Dangers in the Context of Poland's Integration with the European Union*, Argumneta Oeconomica Cracoviensia, Cracow University of Economics, Cracow 2001, nr 1.
- Praca w Europie Środkowej staje się coraz droższa*, „Rzeczpospolita”, 6.10.2006.
- Raport Ernst & Young publikowany corocznie na temat atrakcyjności inwestycyjnej w Europie (2011), <http://www.ey.com/GL/en/Issues/Business-environment/2011-European-attractiveness-survey>.
- Raport European Attractiveness Survey 2011, dostęp: 08.01.2012.
- Raport Rady ds. Bezpieczeństwa Inwestycji Europejskich „*Bezpośrednie inwestycje zagraniczne w Polsce są opóźnione w porównaniu z regionem*”, 26.04.2011.
- Rymarczyk J., *Internacjonalizacja i globalizacja przedsiębiorstwa*, PWE, Warszawa 2004.
- Rymarczyk J., *Międzynarodowe stosunki gospodarcze*, PWE, Warszawa 2005.
- The World Competitiveness Yearbook 1995*. IMD Lausanne, World Economic Forum Geneva.
- Wilczyński R., *Okresowa ocena koniunktury w gospodarce światowej*, [w:] www.mofnet.gov.pl z 2003.06.02.
- Witkowski B., *Rola BIZ w kształtowaniu polskiej gospodarki*, [w:] *Polska. Raport o konkurencyjności 2007. Rola zagranicznych inwestycji bezpośrednich w kształtowaniu przewag konkurencyjnych*, red. A.M. Weresa, SGH, Warszawa 2007.
- Zielińska-Głębocka A., *Podstawowe koncepcje i determinanty konkurencyjności*, [w:] *Konkurencyjność przemysłowa Polski w procesie integracji z Unią Europejską. Teoria, praktyka, polityka*, red. A. Zielińska-Głębocka, Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2000.

INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF POLAND – SELECTED ISSUES

Summary: The purpose of this article is to show competitiveness of Polish economy in the world, using a variety of indicators of international competitiveness. The competitive position of a country at the international level is closely linked to the country's attractiveness for foreign investors.

Keywords: international competitiveness of economy, attractiveness of investment, FDI.